

Розділи в монографіях

1. Радченко В. Г., Іванов С.П., **Філатов М.О.**, Фатерига О.В. Мегахіла Жиро; Гоплітіс рудий; Трахуза опушена; Стеліс кільчастий; Антофора чорновійчаста; Антофора коренаста; Кубіталія чорна; Евцера вірменська; Ксилокопа звичайна; Ксилокопа фіолетова; Ксилокопа райдужна; Джміль моховий; Джміль оперезаний. Червона книга України. Тваринний світ. Київ: 2009. С. 256-267; 279.

2. Радченко В. Г., **Філатов М.О.** Родини Колетиди (Colletidae), Андреніди (Andrenidae), Галіктіди (Halictidae), Мелітідиди (Melittidae), Мегахілідиди (Megachilidae), Апіди (Apidae). Червона книга Дніпропетровської області. (Тваринний світ). Дніпропетровськ: 2011. С. 215-242.

3. Будашкин Ю.И., **Філатов М.А.**, Іванов С.П., Фатерыга. А.В., Савчук В.В. Основные экологические комплексы и экологическая характеристика некоторых редких и охраняемых видов насекомых Восточного Крыма. Природа Восточного Крыма. Оценка биоразнообразия и разработка проекта локальной экологической сети. Киев: 2013. С. 46-55.

4. **Філатов М.А.**, Іванов С.П., Фатерыга. А.В., Коновалова И.Б. Семейство Андрениды, Мегахилиды, Апиды. Красная книга Республики Крым. Животные. Издание второе, исправленное. Симферополь: 2015. С. 225-227, 230-231, 234-251.

5. **Філатов М.А.**, Іванов С.П., Фатерыга. А.В., Коновалова И.Б. Семейство Андрениды, Мегахилиды, Апиды. Красная книга Республики Крым. Животные. Издание второе, исправленное. Симферополь: 2016. С. 225-227, 230-231, 234-251.

6. Радченко В.Г., **Філатов М.О.**, Барєнєв О.Ф. Родини Пильщикицимбіциди, Сколієві оси, дорожні оси, Риючі оси-краброніди, Риючі оси-сфециди, Андреніди, Галіктіди, Мелітідиди, Мегахілідиди, Колетидиди, Апіди. Червона книга Харківської області. Тваринний світ. Харків: 2019. С. 204-248.

Розділи у колективних монографіях в країнах ЄС:

1. Stankevych S., Yaremenko M., Zankov V., **Filatov M.** Pests of oil producing cabbage crops in the Forest-Steppe of Ukraine. Modern trends in the development of agricultural production: problems and perspectives: monograph. Edited by S. Stankevych, O. Mandych. – Tallinn: Teadmus OÜ, 2022. P. 143-155.

2. **Filatov, M.**, Lezhenina, I., Polchaninova, N., Meshkova, V., Stankevych, S. Brief ecological and faunistic characteristics of solitary bees in the North-Eastern Ukraine. Plants protection and quarantine in the 21st century: problems and development prospects. Monograph. Edited by S. Stankevych, O. Mandych. – Tallinn: Teadmus OÜ, 2023. P. 143–155.

Статті у виданнях, індексованих у наукометричній базі даних
Web of Science Core Collection

1. Stankevych, S.V., Yevtushenko, M.D., Zabrodina, I.V., Biletskiy, Ye.M., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Vasylieva, Yu.V. (2019). V.V. Dokuchaiev Scientific school of Kharkiv National Agrarian University and development agricultural entomology in XIX–XXI centuries. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(2), 170–178.

2. Nakonechna, Yu.O., Stankevych, S.V., Zabrodina, I.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Yushchuk, D.D., Lutytska, N.V., Molchanova, O.A., Melenti, V.O., Poliakh, V.M., Buhaiov, S.M., Belay, Yu.M., Martynenko, V.I., Zhukova, L.V., Buzina, I.M., Khainus, D.D. (2019). Distribution area of *Hyphantria cunea* Drury: the analysis of Ukrainian and world data. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(3), 214–220. DOI: [10.15421/2019_732](https://doi.org/10.15421/2019_732)

3. Stankevych, S.V., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Martynenko, V.I., D'yakonov, V.I., Nepran, I.V., Mykhailenko, V.O., Havva S. V., Bondarenko, D. V., Novosad, K.B., Kava, L.P., Yakovlev, R. V., Nemerytska, L.V., Golovan, L.V., Klymenko, I.V. (2019). Wandering of mass reproduction of harmful insects within the natural habitat. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(4), 578–583. DOI: [10.15421/2019_793](https://doi.org/10.15421/2019_793)

4. Stankevych, S.V., Biletskiy, Ye.M., Zabrodina, I.V., Yevtushenko, M.D., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Molchanova, A.O., Zhukova, L.V., Nepran, I.V., Romanov, O.V., Romanova, T.A., Bragin, O.M., (2020). Prognostication algorithms and predictability ranges of mass reproduction of harmful insects according to the method of nonlinear dynamics. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(1), 37–42. DOI: [10.15421/2020_8](https://doi.org/10.15421/2020_8)

5. Zabrodina, I.V., Yevtushenko, M.D., Stankevych, S.V., Molchanova, O.A., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Romanov, O.V., Romanova, T.A., Bragin, O.M. (2020). Ukrainian and international experience of integrated protection of apple–tree from apple–blossom weevil (*Anthonomus pomorum* Linnaeus, 1758). *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(1), 277–288. DOI: [10.15421/2020_44](https://doi.org/10.15421/2020_44)

6. Zabrodina, I.V., Yevtushenko, M.D., Stankevych, S.V., Molchanova, O.A., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Romanov, O.V., Romanova, T.A., Bragin, O.M. (2020). Morphobioecological features and harmfulness of apple-blossom weevil (*Anthonomus pomorum* Linnaeus, 1758). *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(2), 219–230. DOI: [10.15421/2020_88](https://doi.org/10.15421/2020_88)

7. Stankevych, S.V., Biletskyj, Ye.M., Zabrodina, I.V., Yevtushenko, M.D., Dolya, M.M., Lezhenina, I.P., Baidyk, H.V., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.A., Melenti, V.O., Molchanova, O.A., Zhukova, L.V., Golovan, L.V., Polozhenets, V.M., Nemerytska, L.V., Klymenko, I.V. (2020). Cycle populations dynamics of harmful insects. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(3), 147–161. DOI: [10.15421/2020_148](https://doi.org/10.15421/2020_148)

8. Stankevych, S.V., Biletskyj, Ye.M., Zabrodina, I.V., Yevtushenko, M.D., Baidyk, H.V., Lezhenina, I.P., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Molchanova, O.A., Zhukova, L.V., Golovan, L.V., Klymenko, I.V. (2020). Prognostication in plant protection. Review of the past, present and future of nonlinear dynamics method. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(4), 225–234. DOI: [10.15421/2020_192](https://doi.org/10.15421/2020_192)

9. Stankevych, S.V., Yevtushenko, M.D., Zabrodina, I.V., Lezhenina, I.P., Baidyk, H.V., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Molchanova, O.A., Melenti, V.O., Matsyura, A.V., Dolya, M.M., Mamchur, R.M., Nemerytska, L.V., Zhuravska, I.A.. (2020). Pests of oil producing cabbage crops in the eastern forest–steppe of Ukraine. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(5), 223–232. DOI: [10.15421/2020_234](https://doi.org/10.15421/2020_234)

10. Melenti, V.O., Lezhenina, I.P., Stankevych, S.V., Shapetko, E.V., Matsyura, A.V., Zabrodina, I.V., **Filatov, M.O.**, Molchanova, O.A. (2020). Entomophages of spruce bud scales (Hemiptera: Coccidae) in the Ukrainian eastern forest–steppe. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(6), 219–224. DOI: [10.15421/2020_285](https://doi.org/10.15421/2020_285)

11. Stankevych S.V., Yevtushenko M.D., Zabrodina I.V., Lezhenina I.P., Baidyk H.V., **Filatov M.O.**, Sirous L.Ya., Yushchuk D.D., Melenti V.O., Lutytska N.V., Nakonechna Yu.O., Molchanova O.A., Matsyura A.V. (2021). Species ratio in the complex of the cruciferous bugs and seasonal dynamics of the population number. *Ukrainian Journal of Ecology*, 10 (6), 243–248. DOI: [10.15421/2020_289](https://doi.org/10.15421/2020_289)

12. Stankevych, S.V., Yevtushenko, M.D., Vilna, V.V., Matsyura, A.V., Zabrodina, I.V., Lezhenina, I.P., Baidyk, H.V., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Lutytska, N.V., Kolomiets, Yu.O., Molchanova, O.A. (2021). Species ratio in the complex of the cruciferous bugs

and seasonal dynamics of the population number. *Ukrainian Journal of Ecology*, 11 (1), 38-45. DOI: 10.15421/2021_6

13. Stankevych, S.V., Vilna, V.V., Zabrodina, I.V., Lezhenina, I.P., Baidyk, H.V., **Filatov, M.O.**, Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Dolya, M.M., Afanasieva, O.H., Popova, L.V., Kava, L.P., Yakovlev, R.V., Melenti, V.O. (2021). Harmfulness of cruciferous bugs. *Ukrainian Journal of Ecology*, 11 (2), 417-428. DOI: 10.15421/2021_131

14. Stankevych, S.V., Vilna, V.V., Zabrodina, I.V., Antonenko, T.V., Lezhenina, L.P., **Filatov, M.O.**, Baidyk, H.V., Sirous, L.Ya., Yushchuk, D.D., Melenti, V.O., Molchanova, O.A., Dolya, M.M., Popova, L.M., Galagan, T.O., Zaharchuk, N.A. (2021). Efficiency of chemical protection of spring rape and mustard from cruciferous bugs. *Ukrainian Journal of Ecology*, 11 (3), 52-59. DOI: 10.15421/2021_141

15. Stankevych S., Zabrodina I., **Filatov M.**, Sirous L., Yushchuk D., Melenti V., Novosad K., Kava L., Kosylovych H., Holiachuk Yu., Derevyanko I., Katerynchuk K., Kovalenko I., Koval O., Kyrenko S. Flea beetles (*Phyllotreta* spp.): species composition, range, bioecological features, harmfulness and protection measures. Review. *Ukrainian journal of ecology*. 2021. №11 (7) P. 154–168. DOI: 10.15421/2021_253

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

1. Грамма В.Н., Захаренко А.В., Леженина И.П., **Филатов М.А.** Современные проблемы охраны биоразнообразия насекомых степной биоты Украины. *Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия Экология*. Белгород: 2005. № 1 (21). Вып. 3. С. 3-6.

2. **Filatov M.A.**, Fateryga A.V., Ivanov S.P. Gynandromorphs of *Megachile picicornis* (Morawitz, 1877) and *Megachile deceptor* (Perez, 1890) (Hymenoptera: Megachilidae) and their evolutionary interpretation. *Russian entomological Journal*. 2011. 20(3). P. 261-264.

3. **Filatov M.A.**, Fateryga A.V., Ivanov S.P. Megachilid-bees (Hymenoptera: Megachilidae) of the Crimean Peninsula. *Entomofauna*. 2018. 39/1. Н. 11. P. 235-283.

Статті в наукових фахових виданнях України (категорія Б)

1. **Филатов М.А.** Некоторые вопросы современного состояния фауны одиночных пчелиных (Hymenoptera, Apoidea) в полевых защитных полосах северо-востока Украины. *Изв. Харьк. энтомол. о-ва*. 1996. Т. 4, вып. 1-2. С. 65-70.

2. Леженина И.П., **Филатов М.А.** Использование ловушек Мерике в агроценозах семенников лука репчатого. *Тр. Харків. національного аграрного ун-ту.* 2002, № 3. С. 101-104.

3. Вовк Д.В., Грамма В.Н., Леженина И.П., **Филатов М.А.** Він не терпів офіціозу і суєти: Короткий нарис творчої діяльності доктора біологічних наук, Олександра Всеволодовича Захаренка. *Вісті Харк. ентомолог. т-ва.* 2004 (2005). Т. 12. вип. 1-2. С. 11-22.

4. **Филатов М.А.** К фауне пчел (Hymenoptera, Apidae) Опукского природного заповедника. *Тр. Никит. бот. сада.* Ялта: 2006. Т. 126. С. 110-117.

5. Фатерыга А. В., **Филатов М.А.** Скрадчатокрылые осы (Hymenoptera: Vespidae) Опукского природного заповедника. *Тр. Никит. бот. сада.* Ялта: 2006. Т. 126. С. 118-120.

6. Иванов С. П., **Филатов М.А.**, Будашкин Ю.И. Пчелы (Hymenoptera, Apidae) Казантипского природного заповедника. *Тр. Никит. бот. сада.* Ялта: 2006. Т. 126. С. 258-262.

7. Иванов С. П., Филатов М.А. Приемы виртуозного поведения диких пчел (Hymenoptera, Apidae) на цветках мелиттофильных растений, зарегистрированные в Крыму. *Вестник зоологии.* 2006. Т. 40, № 3. С. 240.

8. Вовк Д.В., Грамма В.Н., Леженина И.П., **Филатов М.А.** Александр Всеволодович Захаренко. *Вестник зоологии.* 2006. Т. 40, № 2. С. 189-190.

9. Иванов С. П., **Филатов М.А.**, Фатерыга А. В. Чеклист пчел-мегахилид (Hymenoptera: Apidae: Megachilidae) фауны Крыма. *Экосистемы Крыма, их оптимизация и охрана. Темат. сб. научн. Трудов.* 2007. вып. 17. Симферополь: ТНУ. С. 3-12.

10. Иванов С. П., **Филатов М.А.** О сходстве и различии в строении ячеек гнезд пчел *Megachile albisepta*, *Hoplitis mocsari* и *H. tergestensis* (Hymenoptera, Apidae, Megachilidae). *Известия Харьковского энтомологического общества.* 2007, (2008). Т. 15, вып. 1-2. С. 200-207.

11. Иванов С. П., **Филатов М.А.**, Фатерыга А. В. Ретроспективная оценка видового разнообразия диких пчел и ос (Hymenoptera, Aculeata) Ботанического сада Таврического национального университета. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Биология. Химия».* Симферополь: ТНУ. 2009. Т. 22 (61), №3. С. 40-51.

12. Радченко В.Г., **Филатов М. А.**, Иванов С. П., Фатерыга А. В. «Краснокнижные» виды пчел семейства мегахилиды (Hymenoptera, Megachilidae) на карте Крыма. *Экосистемы Крыма, их оптимизация и охрана. Темат. сб. научн. Трудов.* 2009. вып. 20. Симферополь: ТНУ. С. 165-179.

13. Fateryga A.V., Ivanov S.P., **Filatov M.O.** *Stelis aculeata* – a cleptoparasitic bee species new for the fauna of Europe and now findings of its presumable host, *Hoplitis princeps* (Hymenoptera: Megachilidae) in the Crimea. *Экосистемы, их оптимизация и охрана. Темат. сб. научн. Трудов.* 2013. Вып. 8 (27). Симферополь: ТНУ. С. 61-65.

14. **Филатов М. А.**, Иванов С. П., Фатерыга А. В. «Краснокнижные» виды ос и пчел (Hymenoptera: Vespoidea, Apoidea) Карадагского природного заповедника и прилегающих территорий. *Сборник научных трудов Карадагского природного заповедника.* Симферополь: 2015. С. 296-308.

15. **Filatov, M. O.**, Lezhenina I. P., Meshkova, V. L., Polchaninova, N. Yu., Stankevych, S. V. Solitary bees — pollinators of seed alfalfa in the north-east of Ukraine: current state and use in pollination. *The Kharkov Entomological Society Gazette* 2023. Vol. XXXI, iss. 1. P. 19–28. DOI: 10.36016/KhESG-2023-31-1-4.

Статті в інших виданнях (виробничі)

1. **Филатов М.А.**, Якушенко Б.М. Из опыта трехлетней работы в энтомологическом микрозаказнике ХДП им. П.П.Постышева. *Труды Всесоюзного энтомологического общества. Т.63. Вопросы общей энтомологии.* Ленинград: 1981. С. 125-128.

2. Грамма В.М., Якушенко Б.М., **Филатов М.А.** Дикие пчелы и шмели. *Украинское общество охраны природы.* Киев: 1981. 18 с.

3. Грамма В.М., Якушенко Б.М., **Филатов М.А.** Некоторые проблемы охраны, увеличения численности и разведения одиночных пчелиных в условиях северо-востока Украины. *Насекомые-опылители сельскохозяйственных культур. Сборник научных трудов.* Новосибирск: 1982. С.73-76.

4. Грамма В.М., **Филатов М.А.**, Грицай В.П., Ширяева Т.Ю. К вопросу заселения искусственных гнездовий одиночными пчелами. *Совершенствование методов защиты сельско-хозяйственных культур от вредителей и болезней. (Сб. научн. тр./Хар.СХИ им. В. В. Докучаева. Т. 282).* Харьков: 1982. С. 12-15.

5. Грамма В.М., Якушенко Б.М., Захаренко А.В., Гаражин В.Г., **Филатов М. А.**, Леженина И.П. К фауне и экологии насекомых и пауков Ямского участка Центрально-Черноземного государственного заповедника. *Эколого-фаунистические исследования центральной лесостепи Европейской части СССР: Сб. научн. трудов.* Москва: 1984. С. 54-61

6. **Филатов М. А.** Одиночные пчелиные Ямского участка (Hymenoptera, Apoidea) Центрально-Черноземного государственного заповедника. *Эколого-фаунистические исследования центральной лесостепи Европейской части СССР: Сб. науч. тр.* Москва: 1984. С. 63-65.

7. Опаренко В.И., **Филатов М. А.** Динамика численности главных вредителей семенной люцерны в условиях Харьковской области. *Рациональные приемы защиты сельскохозяйственных культур от вредителей и болезней. (Сб. Науч. тр./ Хар. СХИ им. В. В. Докучаева. Т. 304).* Харьков: 1984. С. 56-60.

8. Литвинов Б.М., Опаренко В.И., **Филатов М. А.** Изучение сроков подкармливания травостоев люцерны и их влияние на семенную продуктивность. *Создание и внедрение высокоурожайных сортов кормовых культур, разработка и освоение прогрессивных технологических процессов производства, переработки, заготовки и хранения кормов.* Винница: 1986. С. 9.

9. Литвинов Б.М., Опаренко В.И., **Филатов М. А.**, Туренко В.П. Рациональная система возделывания и защиты семенной люцерны от вредителей и болезней. *Совершенствование рациональных приемов защиты с.-х. культур от вредителей и болезней. Темат. сб. науч. тр.* Харьков: 1986. С. 57-64.

10. Литвинов Б.М., Опаренко В.И., **Филатов М. А.** Борьба с вредителями семенной люцерны. *Защита растений.* 1986, № 1. С.30.

11. Литвинов Б.М., Опаренко В.И., **Филатов М. А.** Рациональная система выращивания семян люцерны. *Земледелие.* 1987. № 10. С. 36-39.

12. **Филатов М. А.** Некоторые особенности экологии одиночных пчелиных (Hymenoptera, Apoidea) агроландшафта северо-востока Украины и пути увеличения их численности. *Перспективные приемы защиты сельскохозяйственных культур от вредителей и болезней: Темат. сб. науч. тр.* Харьков: 1988. С. 99-105.

13. Грамма В.М., Якушенко Б.М., **Филатов М. А.** Дикі бджоли і джмелі. *Пасіка.* 1995. № 9. С. 24-25.

14. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2000 році. Харків: 2000. С. 41-43.

15. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2001 році. Харків: 2001. С. 44-46.

16. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2002 році. Харків: 2002. С. 50-52.

17. **Филатов М. А.** Список одиночных пчел (Hymenoptera, Apoidea) Карадагского заповедника. *Карадагский природный заповедник. Летопись природы*. 2001. Т.18. Симферополь: 2003. С. 82-86.

18. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2003 році. Харків: 2003. С. 33-34.

19. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2004 році. Харків: 2004. С. 41-43.

20. Иванов С.П., Будашкин Ю.И., **Філатов М. О.**, Мосякин С.А. Опыт подготовки списков «Краснокнижных» видов насекомых Крыма и предложения по включению некоторых крымских насекомых в Красную книгу Украины. *Рідкісні та зникаючі види комах і концепції Червоної книги України. Збірник наук. праць*. Київ: 2005. С. 40-48.

21. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2005 році. Харків: 2005. С. 52-54.

22. **Филатов М. А.** Особенности фауны пчел (Apoidea, Hymenoptera) Опукского природного заповедника. *Збірник наук. праць в 2-х томах. Фальцифейновські читання*. Херсон: 2005. т. 2. С. 216-218.

23. Иванов С. П., Фатерыга А. В., **Филатов М. А.** Новые сведения об экологии пчел рода *Xylocopa* (Hymenoptera: Apoidea: Xylocopinae) в Крыму. *Заповедники Крыма: Заповедное дело, биоразнообразие, экообразование. Ч.2. Зоология беспозвоночных. Зоология позвоночных. Экология*. Симферополь: 2005. С. 17-23.

24. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2006 році. Харків: 2006. С. 42-43.

25. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2007 році. Харків: 2007. С. 45-47.

26. **Філатов М. О.** Люцернова листоблішка та карликовість люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб і бур'янів у господарствах Харківської області у 2007 році. Харків: 2007. С. 43-44.

27. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2008 році. Харків: 2008. С. 42-44.

28. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2009 році. Харків: 2009. С. 42-44.

29. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2009 році. Харків: 2009. С. 39-40.

30. Иванов С. П., Фатерыга А. В. **Филатов М. А.** Пчелы-мегахилиды (Hymenoptera: Apoidea: Megachilidae) Карадагского природного заповедника, Отузкой долины и Лисьей бухты. *Карадаг - 2009. Сб. науч. трудов, посвященный 95-летию Карадагской научной станции и 30-летию Карадагского природного заповедника Национальной академии наук Украины.* Севастополь: 2009. С. 208-214.

31. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2010 році. Харків: 2010. С. 40-42.

32. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2010 році. Харків: 2010. С. 43-45.

33. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2011 році. Харків: 2011. С. 43-48.

34. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2011 році. Харків: 2011. С. 49-54.

35. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2012 році. Харків: 2012. С. 44-49.

36. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2012 році. Харків: 2012. С. 49-55.

37. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2013 році. Харків: 2013. С. 49-50.

38. **Філатов М. О.** Шкідники цукрових буряків. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2013 році. Харків: 2013. С. 53-55.

39. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2015 році. Харків: 2014. С. 49-55.

40. **Філатов М. О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2015 році. Харків: 2015. С. 45-47.

41. **Філатов М.А.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2016 році. Харків: 2016. С. 46-50

42. **Філатов М.О.** Шкідники насінневої люцерни. Прогноз фітосанітарного стану агроценозів та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин від шкідників, хвороб та бур'янів у господарствах Харківської області у 2017 році. Харків, 2017. С. 44-48.

43. **Філатов М. О.,** Леженіна І. П. Збереження диких запилювачів: шляхи вирішення. *Майстерня аграрія*. 2019. №3. С. 6-10.

44. **Філатов М.О.** Мікрозаповідники і мікрозаказники. Що це? Навіщо вони потрібні? Київ: 2019. 13 с.

45. **Філатов М. О.,** Леженіна І. П. Збільшення біорізноманіття агроландшафтів – крок у стале майбутнє. Київ: 2019. 14 с.

46. Філатов М.О. Заведіть бджолу. *The Ukrainian Farmer*. 2019. №12. С.104-105.

47. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П., Маркова Т. Ю. Знати, щоб ліквідувати. *The Ukrainian Farmer*. 2020. №5. С.62-64
48. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. Мікрозаказники та заповідники – перший крок до збереження біорізноманіття агроландшафту. *Агроном*. 2020. №4. С. 152-153.
49. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. Полезахисні лісосмуги – невідомі функції та сучасний стан. *Агроном*. 2021. №1. С. 190-192.
50. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. Відновлення біологічного різноманіття запилювачів відтепер і в Україні. *Майстерня аграрія*. 2021. № 3. С. 106–109.
51. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. Квітучий килим біорізноманіття - природний шлях до високих врожаїв. *Агроном*. 3.05.2022.
52. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. VIP – номер для бджоли: як збільшити кількість диких комах-запилювачів і чому вони важливі для аграріїв. *Пропозиція*. 12.05.2022.
53. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П. Навіщо агроному знати екологію. *Майстерня аграрія*. 2022. №2. с. 114-118.

Методичні вказівки

1. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин перетинчастокрилих комах. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №2 (230). Додаток: Б.П.Г. С.1-4.
2. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин жуків. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №8 (236). Додаток: Б.П.Г. С.1-4.
3. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин клопів. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №15 (243). Додаток: Б.П.Г. С.1-4.
4. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин підряду Булавоусі лускокрилі, або Денні метелики. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №16-18 (244-246). Додаток: Б.П.Г. С.1-4.
5. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин метеликів. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №26 (254). Додаток: Б.П.Г. С.1-4.
6. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначник родин прямокрилих. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2009. №32 (260). Додаток: Б.П.Г. С. 1-4
7. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначення родин бабок. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2010. №5 (269). Додаток: Б.П.Г. С. 1-4

8. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Визначення підродин денних метеликів з родини Сонцевика – *Nymphalidae*. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2010. №16-18 (280-282). Додаток: Б.П.Г. С. 1-4.
9. Леженіна І. П., **Філатов М.О.** Ряд двокрилі – *Diptera*. *Біологія. Науково-методичний журнал*. 2011. №5 (305). Додаток: Б.П.Г. С. 1-4.
10. Леженина И. П., **Филатов М.А.** Определение семейств жуков – *Coleoptera*. *Биология. Научно-методический журнал*. 2011. №4 (04). Вкладка: Б.П.Г. С. 1-4.
11. Леженина И. П., **Филатов М.А.** Определение семейств прямокрылых – *Orthoptera*. *Биология. Научно-методический журнал*. 2011. №7 (07). Вкладка: Б.П.Г. С. 1-4.
12. Білецький Є.М., Євтушенко М.Д., Байдик Г.В., Леженіна І.П., **Філатов М.О.**, СіроусЛ.Я., Забродіна І.В. Сільськогосподарська ентомологія: тестові завдання для підготовки фахівців ОКР “Бакалавр” з напрямку 6.090105 “Захист рослин”. Харків: ХНАУ, 2012. 103 с.
13. Білецький Є.М., Євтушенко М.Д., Байдик Г.В., Леженіна І.П., **Філатов М.О.**, СіроусЛ.Я., Забродіна І.В. Тестові завдання для перевірки залишкових знань з навч. дисц. «С.-г. ентомологія» для підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» з напрямку 6.090105 «Захист рослин» у вищих навч. закладах II–IV рівнів акредитації. Київ: 2013. 84 с.
14. Станкевич С. В., Леженіна І. П., **Філатов М. О.**, Ющук Д. Д. Карантинні шкідливі організми. Методичні вказівки до виконання курсової роботи для здобувачів другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 202 "Захист і карантин рослин". Харків: 2019. 33 с.

Матеріали конференцій

1. **Филатов М.А.** Опыт создания микрозаповедника для одиночных пчел и ос в Харьковском Дворце пионеров. *ВНИИ природы МСХ СССР. Материалы 2 конференции молодых ученых по проблемам охраны живой природы*. Москва: 1979. 18с. (Рукопис депонований ВНИИТЭИСХ № 100/92-80 Деп.)
2. **Филатов М.А.**, Грамма В.М., Якушенко Б.М. Проблема охраны диких пчелиных-опылителей люцерны в условиях северо - восточной Украины. *Исследования по энтомологии и акаралогии на Украине. Тезисы докладов 2 съезда УЭО. 1-3 октября 1980 г., Ужгород.* – Киев: 1980. С. 18.
3. Грамма В.М., Якушенко Б.М., **Филатов М.А.**, Грицай В.П. К вопросу выявления перспективных для искусственного разведения опылителей люцерны и некоторые методы их охраны. *Новейшие*

достижения сельскохозяйственной энтомологии. Материалы 8 съезда ВЭО. Вильнюс, 1979. Вильнюс: 1981. С. 48-53.

4. Ковалик А.И., Захаренко А.В., Грамма В.Н., **Филатов М.А.**, Леженина И.П., Зозуля А.Л. Структурные особенности энтомокомплексов агробиоценозов и биогеоценоза луговой степи Северо-Восточной Украины (Михайловская целина). *Биогеоценологические исследования на Украине: Тез. докл. 3-го респ. совещ. / Львов: отд-ние ин-та ботаники им. М.Г. Холодного АН СССР. Львов: 1984. С. 130.*

5. Ковалик А.И., Захаренко А.В., Грамма В.Н., Сиренко В.А., **Филатов М.А.**, Леженина И.П., Зозуля А.Л., Холхоева Л.С. Некоторые итоги и перспективы изучения насекомых Украинского степного заповедника. Теоретические основы заповедного дела: Тез. докл. Всесоюз. совещ., Львов: отд-ние ин-та ботаники им. М.Г. Холодного АН СССР. Москва: 1985. С. 114-115.

6. **Филатов М.А.** К структуре населения одиночных пчелиных агроландшафта северо-востока УССР. *3 съезд УЭО. Тез. док. Киев: 1987. С.209.*

7. **Філатов М.О.** До питання вивчення видового складу шкідників люцернової бджоли-листоріза у Миколаєвській області. *Четвертий з'їзд УЕТ /Тез. доп. Харків: 1992. С. 172-173.*

8. Захаренко А.В., Грамма В.Н., Леженина И.П., **Филатов М.А.**, Михайлов В.М. Эколого-фаунистический обзор насекомых проектируемого регионального ландшафтного парка "Печенежское поле". *Мат. междунар. семинара: Развитие системы межгосударственных особо охраняемых природных территорий. Киев: 1996. С. 45-47.*

9. Захаренко А.В., Грамма В.Н., Леженина И.П., **Филатов М.А.** О некоторых резерватах редких и исчезающих насекомых в условиях антропогенного ландшафта. *Матер. Міжнарод. наук. конф., присвяченої 100-річчю заповідання Асканійського степу (Асканія-Нова, 21-23 травня 1998 року). Асканія-Нова: 1998. С. 277-278.*

10. **Филатов М.А.** Одиночные пчелиные Харьковской области. *V З'їзд Українського ентомологічного товариства: Тез. доп. Київ: 1998. С. 168.*

11. Шавров М.Т., **Филатов М.А.** Ріючі оси (Sphecidae) агроландшафту Харківщини. *Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України. Матеріали Всеукраїнської наук.-прак. конф. Полтава: 2004. С. 192-193.*

12. **Филатов М.А.** Опукский природный заповедник резерват раритетной фауны пчел. *Загальна і прикладна ентомологія в Україні. Тези*

наук. конф. *Присвяченої пам'яті члена-кореспондента НАН України, д.б.н., проф. В.Г.Доліна (Львів 15-19 серпня 2005. Львів: 2005. С. 210-211.*

13. **Иванов С.П., Филатов М.А.** О сходстве и различии в строении ячеек гнезд пчел *Megachile aldisecta*, *Hoplitis mocsari* и *H. tergestensis* (Hymenoptera, Apidae, Megachilidae). *VII з'їзд Українського ентомологічного товариства. Тези доповідей.* Ніжин: УЕТ. 2007. С. 48.

14. **Иванов С.П., Филатов М.А.** К вопросу о биоразнообразии пчел семейства Apidae (Hymenoptera: Apidae) пчел восточного Крыма. *Заповедники Крыма – 2007. Материалы IV международной научно-практической конф. (2 ноября 2007 г., Симферополь).* – Ч. 2. Зоология. Симферополь: 2007. С. 216-220.

15. **Филатов М.А.** До питання ролі сільськогосподарських неугідь в збереженні біорізноманіття диких бджіл (Hymenoptera, Apoidea) агроландшафтів. *Охорона та раціональне використання природних ресурсів Українських Карпат: Тези доповідей регіональної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю біобазису УжНУ в с. Колочава та пам'яті фундатора В.Ю. Штаєра (23 – 25 травня 2008 р., с. Колочава, Межгірський район Закарпатської області).* Ужгород: 2008. С. 113-114.

16. **Филатов М.А.** Результаты 30-річних стаціонарних досліджень біорізноманіття Apoidea агроландшафтів. *Значення та перспективи стаціонарних досліджень для збереження біорізноманіття: Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю функціонування високогірного біологічного стаціонару «Пожижевська». (23-27 вересня 2008р., Львів-Пожижевська).* Львів: 2008. С. 421-422.

17. **Иванов С.П., Будашкин Ю.И., Филатов М.А., Фатерыга А.В.** Обеспечены ли охраной краснокнижные виды бабочек (Lepidoptera), пчел и ос (Hymenoptera: Vespoidea, Apoidea) в Крыму. *Заповедники Крыма. Теория, практика и перспективы заповедного дела в Черноморском регионе. Материалы V Международной научно-практической конф. (22-23 октября 2009 г., Симферополь).* Симферополь: 2009. С. 280-287.

18. **Леженіна, Філатов М.О., Ющук Д.Д.** Формування екологічного мислення при підготовці фахівців аграрного профілю. *Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства. Збірник тез міжвузівської наукової конференції, Умань, 23-24 квітня 2009р.* Умань: УДАУ. 2009. С. 35

19. **Филатов М.А.** К изучению фауны одиночных пчел сем. Apidae (Hymenoptera: Apoidea) Крымского полуострова. *II Симпозиум стран СНГ по перепончатокрылым насекомым. 8-й Коллоквиум Российской секции Международного союза исследователей общественных*

насекомых (IUSSI). Россия, Санкт-Петербург, 13-19 сентября 2010 г. Программа и тезисы докладов. Санкт-Петербург: Зоологический институт РАН. 2010. С. 137.

20. Иванов С.П., **Филатов М.А.**, Фатерыга А.В. Сведения о гнездовании пчел (Hymenoptera: Apoidea) на заповедных территориях Крыма. *Заповедники Крыма. Биоразнообразие и охрана природы в Азово-Черноморском регионе. Материалы VI Международной научно-практической конф. (20-22 октября 2011 г., Симферополь)*. Симферополь: 2011. С. 281-286

21. Иванов С.П., **Филатов М.А.**, Фатерыга А.В., Амолин А.В., Проценко Ю.В., Дроздовская А.В. Перепончатокрылые насекомые (Insecta, Hymenoptera) в Красной Книге Крыма: Проект. *Заповедники Крыма. Биоразнообразие и охрана природы в Азово-Черноморском регионе. Материалы VI Международной научно-практической конф. (20-22 октября 2011 г., Симферополь)*. Симферополь: 2011. С. 287-292.

22. Иванов С.П., **Филатов М.А.**, Стуфьянова А.С. Своеобразные особенности экологии гнездования дикой пчелы *Osmia signata* (Hymenoptera, Apoidea, Megachilidae) в Крыму. *Биоразнообразие и устойчивое развитие: Тезисы докладов II Международной научно-практической конференции (Симферополь, 12-16 сентября 2012 г.)*. Симферополь: 2012. С. 171-173.

23. **Филатов М.А.** Фауна одиночных пчел семейства Apidae (Hymenoptera, Apoidea) Карадагского, Опукского и Казантипского природных заповедников. *Заповедники Крыма. Биоразнообразие и охрана природы в Азово-Черноморском регионе. Материалы VII Международной научно-практической конференции (Симферополь, 24-26 октября 2013 г.)*. Симферополь. 2013. С. 409-411.

24. **Филатов М.А.** К вопросу о технологии разведения и использования на опылении энтомофильных сельскохозяйственных культур люцерновой пчелы-листореза *Megachile rotundata* F. *VIII з'їзд Українського ентомологічного товариства. Тези доповідей*. Київ. 2013. С. 187-188.

25. **Филатов М.А.** О фауне одиночных пчел семейства Apidae (Hymenoptera, Apoidea) Украины. *Евразийский Симпозиум по перепончатокрылым насекомым. (III Симпозиум стран СНГ) 9-й Коллоквиум Российской секции Международного союза исследователей общественных насекомых (IUSSI). Россия, Нижний Новгород, 2015 г. Программа и тезисы докладов*. Нижний Новгород: Зоологический институт РАН, 2015. С. 141-143.

26. **Mikhail Filatov**, Nina Polchaninova, Eugeny Karolinsky, Olga Filatova. Sandy steppes of northeastern Ukraine as a prospective area of the European Emerald Network. *14th Eurasian grassland conference "Semi-natural grasslands across borders". Book of Abstracts. Ed. S. Rusina. 4-11 August, Riga (Latvia) and Western Lithuania. University of Latvia, 2017. P. 47.*

27. **Філатов М.О.**, Філатова О. В., Леженіна І. П., Маркіна Т. Ю. До питання вивчення зв'язку рідкісних видів рослин та їх запилювачів на територіях, що охороняються (Харківська область, Україна). *Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем каньйонного Придністрів'я. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 170-тій річниці початку ґрунтовних палеонтологічних досліджень у регіоні. (м. Заліщики, Тернопільська область, Україна 14-15 вересня 2017 р.).* Чернівці: 2017. С. 75-77.

28. **Філатов М.О.**, Горбаньов Д.В., Горобець А.О. Клопи в посівах соняшника в період макростадії відмирання соняшника в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. *«Проблеми екології та екологічно орієнтованого захисту рослин». Матеріали конференції: Міжнародної науково-практичної конференції факультету захисту рослин Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва (м. Харків 17-18 жовтня 2019р).* Харків: ХНАУ, 2019 р. С. 109-110.

29. Леженіна І. П., **Філатов М. О.**, Рисенко М. М., Горобець А. О. Видовий та кількісний склад комах на останніх фазах розвитку соняшнику в ННВЦ «Дослідне поле» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. *Проблеми екології та екологічно орієнтованого захисту рослин. Мат. Міжнар. наук.-практ. конф. факультету захисту рослин ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, присвяч. 130-річчю з дня народження академіка ВАСГНІЛ, член-кореспондента НАНУ, доктора біол. наук, професора, фундатора та першого декана факультету Т. Д. Страхова. 29–30 жовтня 2020 р.* Харків: 2020. С. 84-86.

30. **Філатов М. О.** Бджоли роду *Eucera* Scopoli, 1770 (Hymenoptera, Apidae) України. *Зоологія в сучасному світі: виклики XXI століття. Тези доповідей наукової конференції, м. Київ, Інститут Зоології НАН України, 1-3 червня 2021 р.* Київ: 2021. С. 104 – 106. <http://mail.izan.kiev.ua/IZAN90-abstracts.pdf>

31. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П., Зозуля О.Л. *Проблеми біорізноманіття запилювачів в Україні і шляхи їх вирішення. Фундаментальні і прикладні проблеми сучасної екології та захисту рослин. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю з дня народження доктора біологічних наук,*

професора Б. М. Литвинова (м. Харків, 21-22 жовтня 2021 р.). Харків: 2021. С. 165-166.

32. **Філатов М. О.**, Леженіна І. П., Сучасний стан джмелів (Hymenoptera, Apidae) в агроландшафті Київської області. *Захист і карантин рослин у XXI столітті: проблеми і перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілейним датам від дня народження видатних вчених-фітопатологів докторів біологічних наук, професорів В. К. Пантелєєва та М. М. Родігіна (м. Харків, 20–21 жовтня 2022 р.)*. Харків: 2022. - с. 217-219.

33. **Філатов М. О.**, Горобець А.О. До вивчення видового складу бджіл-запилювачів яблуневого саду у ННВЦ «Дослідне поле». *Матеріали Підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу і здобувачів вищої освіти. (м. Харків, 18–19 січня 2022 р.)*. Харків: 2022. с. 154-155.

34. Радченко В.Г., **Філатов М.О.**, Сергєєва І.В. Загальний огляд бджіл (Hymenoptera, Apoidea) фауни України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «X з'їзд Українського ентомологічного товариства» (м. Київ, 2-6 жовтня 1923 р.). Київ, інститут захисту рослин НААН, 2023. С. 121–123.